

Boemerang beleid

Over aanhoudende tragiek
in passend onderwijs-
en jeugdzorgbeleid

Sharon Stellaard

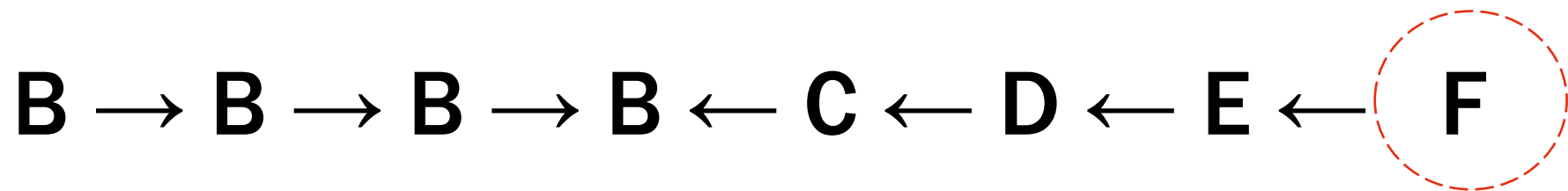

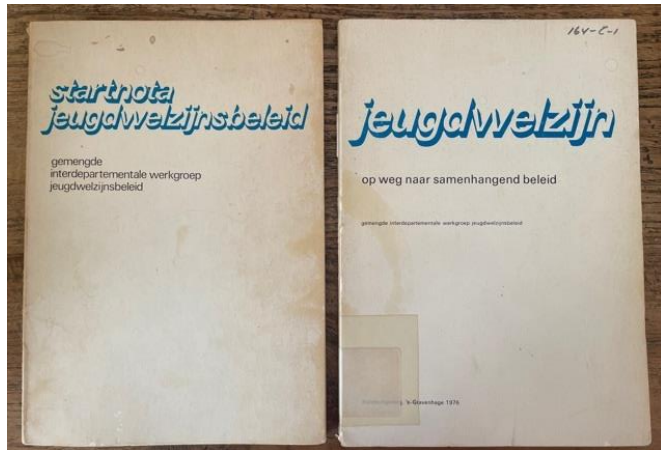
Boemerangbeleid

Langetermijnanalyse hervormingsbeleid (1974 - 2023) maakt twee patronen zichtbaar:

Repeterend patroon: Beleidsintenties: afgelopen halve eeuw nauwelijks veranderd

Reactief patroon: Hervormingsbeleid reageert op nadelige gevolgen van hervormingsbeleid

Tweede Kamer der Staten-Generaal **2**

Vergaderjaar 1985–1986

19399 **Vorstel van wet van de leden Worrell, Mik en Haas-Berger houdende regelen ten aanzien van de jeugdhulpverlening (Wet op de Jeugdhulpverlening)**

Nr. 3 **MEMORIE VAN TOELICHTING**

Tweede Kamer der Staten-Generaal **2**

Vergaderjaar 2001–2002

---

28 168 **Regeling van de aanspraak op, de toegang tot en de bekostiging van jeugdzorg (Wet op de jeugdzorg)**

Nr. 3 **MEMORIE VAN TOELICHTING**
ALGEMEEN DEEL

Tweede Kamer der Staten-Generaal **2**

Vergaderjaar 2012–2013

---

33 684 **Regels over de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor preventie, ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en ouders bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen (Jeugdwet)**

Nr. 3 **MEMORIE VAN TOELICHTING**
ALGEMEEN DEEL

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk
3363611-1028816-J

Bijlage(n)
10

Uw brief

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de
datum en het kenmerk van
deze brief.*

Datum 13 mei 2022
Betreft Hervormingen jeugdzorg

Repeterend patroon in beleidsintentie (Stellaard, 2023, p. 29).

Jaar	Wettelijk kader	Citaat Memorie van toelichting	P.	H.
1985	Wet op de jeugdhulpverlening	‘(...) beleid dat is gericht op de totstandkoming van een samenhangend aanbod van jeugdhulpverlening (...). ‘(...) dat zo goed mogelijk aansluit bij de behoeften .’	5-8	B ↓
2001	Wet op de jeugdzorg	‘Het wetsvoorstel moet voorts een wettelijk kader scheppen om een samenhangend aanbod aan jeugdzorg te kunnen realiseren waarin de behoefte centraal staat.’	1	B ↓
2013	Jeugdwet	‘(...) effectievere hulp aan jeugdigen en gezinnen. (...) afgestemd op (...) de behoeften van individuele jeugdigen en hun ouders.’	3	B ↓
2020	Wetsvoorstel Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen	‘Het is nodig de behoefte van jeugdigen en gezinnen in beeld te hebben, (...). Het is nodig dat het aanbod past bij de vraag.’	6	B

Reactief patroon hervormingen (Bron: Stellaard, 2023, p. 30-31).

Jaartal	Wettelijk kader	Citaat Memorie van toelichting	P.	H
1985	Wet op de jeugdhulpverlening	‘(...) na inventarisatie van de feitelijke knelpunten rond de huidige regelgeving, financiering en planning, (...) een wettelijke invulling van de hierboven geschetste uitgangspunten.’	3	↑ C
2001	Wet op de jeugdzorg	‘Er is de afgelopen jaren hard gewerkt aan vernieuwing van de jeugdzorg. Dit is gebeurd in verband met de in de praktijk gebleken problemen bij de uitvoering van de Wet op de jeugdhulpverlening.’	1	↑ D
2013	Jeugdwet	‘De tekortkomingen van het huidige stelsel, die aanleiding vormen voor dit wetsvoorstel.’	2	↑ E
2020	Wetsvoorstel Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen	‘(...) dat zich in de uitvoering knelpunten voordoen die naar het oordeel van de regering om aanpassingen vragen in het jeugdstelsel.’	2	↑ F

1989	2023
1 bladzijde met 19 typen jeugdhulpverlening	30 pagina's met 898 productcodes (>4610%)
1 op de 27 jeugdigen in zorg	1 op de 7 jeugdigen in zorg
400 instellingen	5316 zorgaanbieders
12 provincies / 3 stadsregio's	42 jeugdhulpregio's / 63 deelregio's
1992: 600 miljoen gulden per jaar*	6 miljard euro per jaar**
Geen marktwerking	Doorgeslagen marktwerking
Interdepartementale coördinatie	'Georganiseerde onmacht'
Anders denken, anders doen	Niet anders denken, niet anders doen

* Uitgaven binnen de reikwijdte van de wet op de jeugdhulpverlening

** Uitgaven in het kader van de Jeugdwet

logica van
gepastheid

zelfversterkend

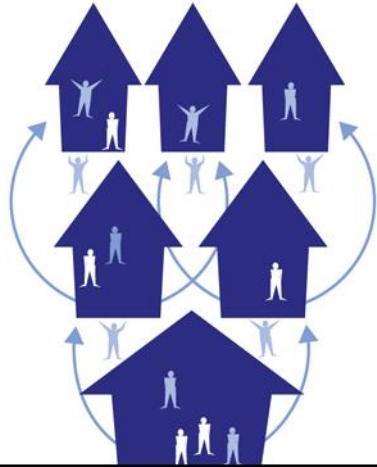

Startpunt in de tijd Meerdere opties mogelijk	Selectie beleids optie B	Reproductie geselecteerd beleid
A B → C	B →	B → B → B → B

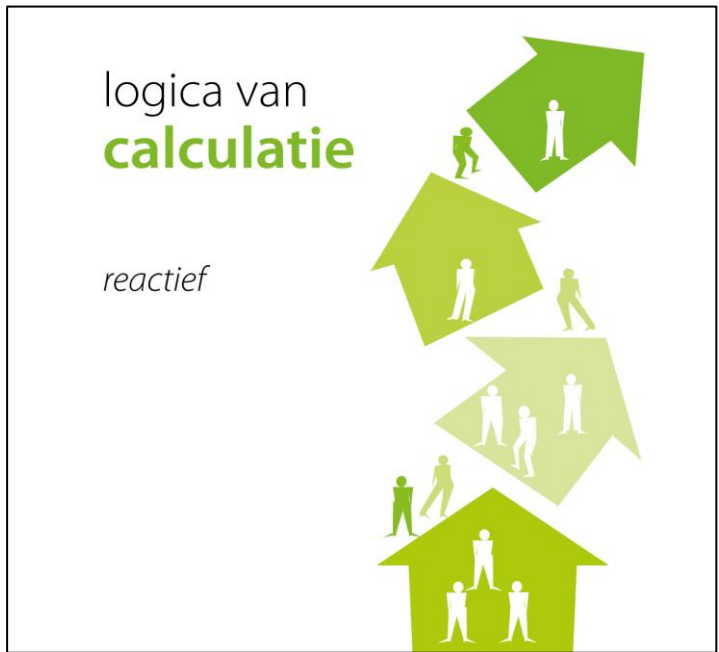
logica van
padafhankelijkheid

zelfversterkend

Startpunt in de tijd Meerdere opties mogelijk	Selectie beleids optie B	Reproductie geselecteerd beleid
A B → C	B →	B → B → B → B

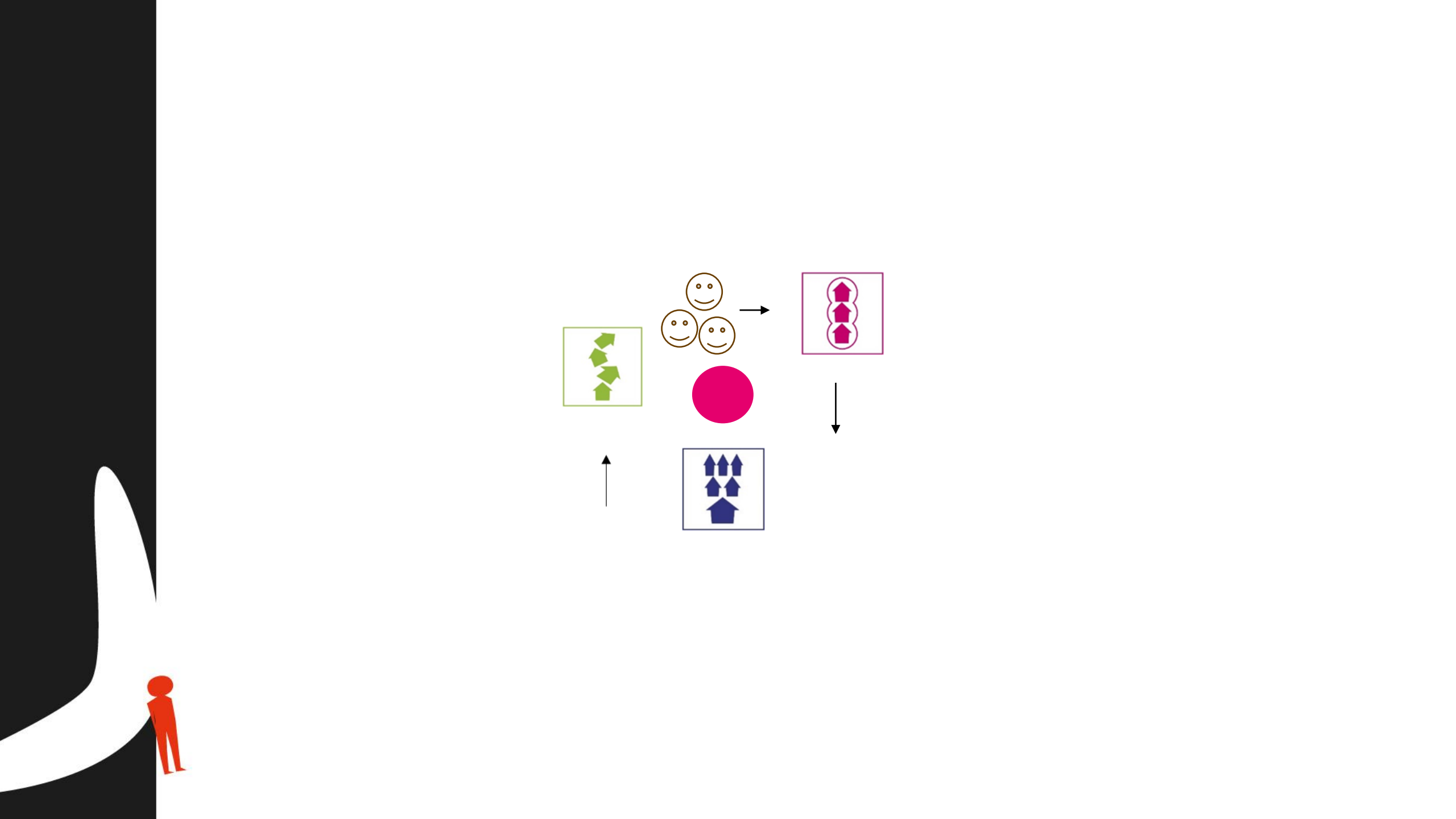

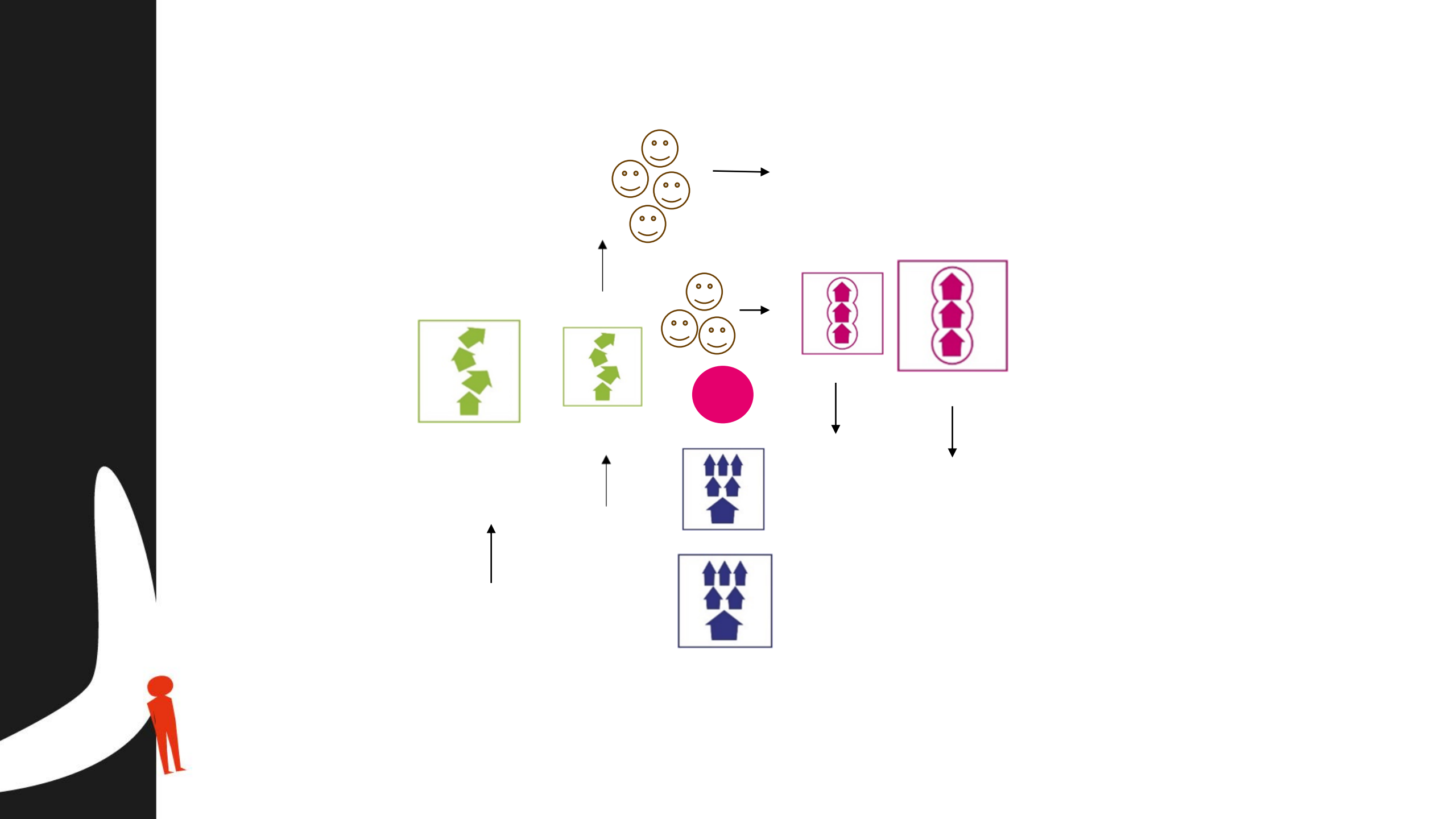

Startpunt in de tijd, meerdere opties mogelijk	Selectie beleidsoptie B	Reactie op geselecteerd beleid
A B → C	B →	C → D → E → F

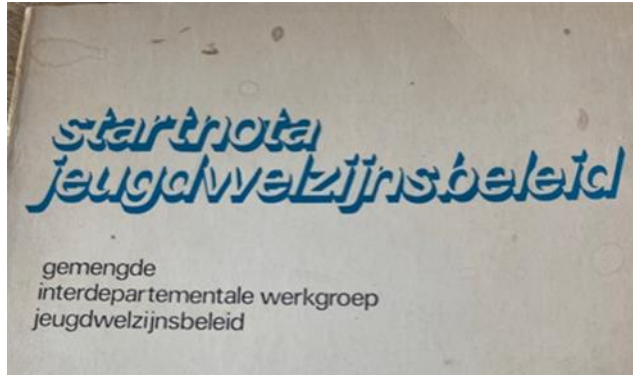

4.1 Veranderstrategie

Om de beoogde veranderingen te kunnen realiseren zetten partijen de komende jaren in op 'anders denken' en 'anders doen'. Het is belangrijk dat we jeugdigen (en hun gezin en naasten) nog meer centraal zetten in alles wat we doen. Dat we nog beter luisteren naar en aansluiten bij hun behoeften. Dat we zorgen voor een meer integrale aanpak, waarbij we niet alleen kijken naar de jeugdige zelf, maar ook de gezinssituatie en eventuele problematiek op bijvoorbeeld het terrein van het onderwijs, de bestaanszekerheid en wonen. Dat we hulp bieden op basis van de meest recente inzichten. En dat we alleen (jeugd)hulp bieden als dit de meest effectieve en passende oplossing is.

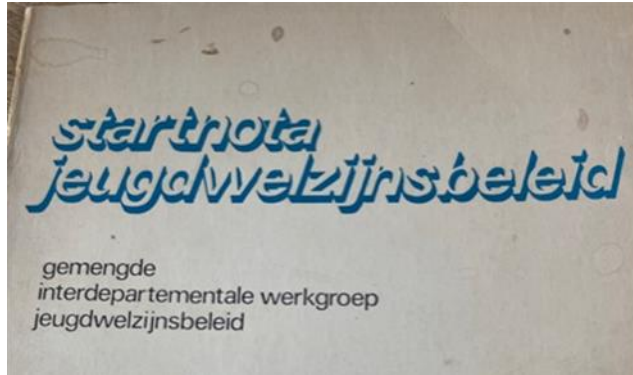

Hulpverlening kan slechts zinvol functioneren als elders in de maatschappij aan bepaalde voorwaarden is voldaan, bijvoorbeeld wat betreft huisvesting, opleiding, werkgelegenheid (p.28).

Dat we zorgen voor een meer integrale aanpak (...) bijvoorbeeld het terrein van het onderwijs, de bestaanszekerheid en wonen (p.59).

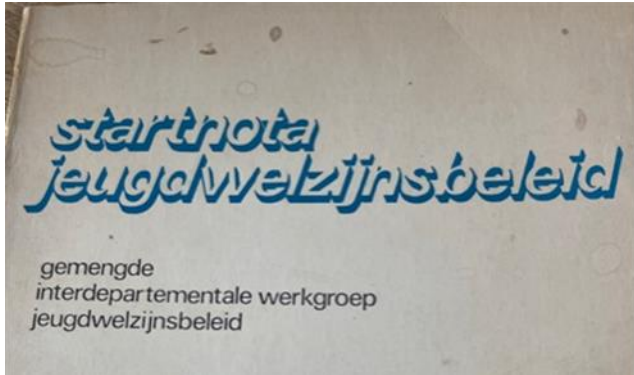
Dat hulpverlening plaatsvindt in samenspel met degenen die in het directe milieu van de klient beschikbaar zijn: vrijwilligers, buurtwerkers, huisartsen (p.30).

Het is van belang dat de samenwerking tussen de huisarts, de jeugdgezondheidszorg en een lokaal team sterk is (p.31).

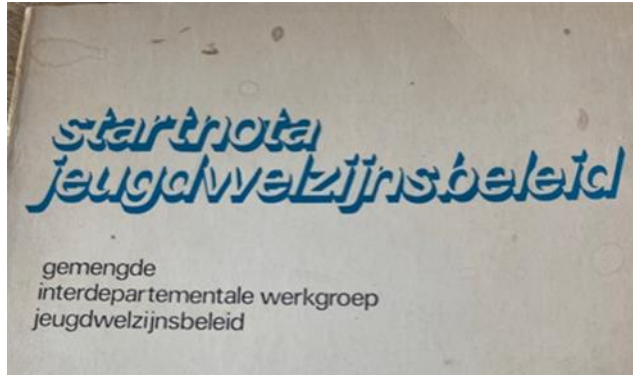

Hulpverlening die aansluit bij de omgeving en het levenspatroon van de klant (p.28).

Jeugdhulp (...) sluit altijd aan bij de leefwereld van jeugdigen en de omgeving waarin zij zich bevinden (p.8).

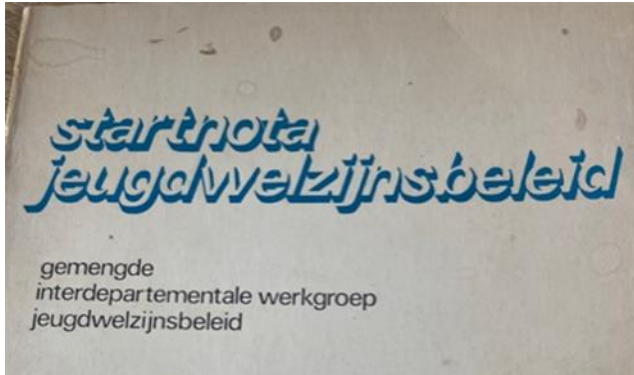

Een hulpverlening waarbinnen het geheel van instelling meer samenhang, afstemming, coördinatie vertoont, zowel ten behoeve van de cliënt als ten behoeve van een **doelmatig gebruik van middelen** (p.28).

(...) dat administratieve lasten worden verlaagd en negatieve effecten van marktwerking worden tegengegaan. Dit maakt de jeugdzorg ook **doelmatiger** (p.11).

Het is van belang dat er regionaal een proces op gang komt (of krachtig doorzet) van onderlinge afstemming en coördinatie van de daarin werkzame instellingen (p.30).

De eerste bouwsteen betreft het versterken van de regio's (p.40).

